

การธำรงและพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนา ของชาวมลายูเชื้อสายไทย ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

Maintenance and Dynamics of Buddhist Culture
among Malaysians of Thai Descents
in the State of Kelantan, Malaysia.

สมพร ขุนเพชร (Somporn Khunpet)¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการธำรงและพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตีความหาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า พระเถรานุเถระในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีบทบาท หน้าที่ และมีภารกิจหลักในการช่วยธำรงพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารจัดการวัด การให้ความสำคัญกับการศึกษาพระไตรปิฎก ทั้งพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม การบวชเรียนของพุทธศาสนิกชน การจัดการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้ใฝ่ในธรรม อย่างไรก็ตาม การเผยแผ่ศาสนายังมีอุปสรรค เพราะปัจจุบันพระสงฆ์ส่วนใหญ่มักจะบวชเรียนในระยะเวลาลั้น ๆ จนทำให้บางวัด ไม่มีพระจำพรรษาในบางปี ขาดผู้ดูแลและเป็นที่พักของชุมชน นอกจากนี้ การเผยแผ่ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อมวลชนก็ยังมีข้อจำกัด เพราะขาดผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้มีกิจกรรมด้านนี้ค่อนข้างน้อย ประกอบกับชาวมลายูเชื้อสายไทยส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน การที่จะอนุรักษ์

¹ ศึกษานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
Doctorate student Program in Cultural Studies, Thaksin University

หรือธำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนาด้วยกลุ่มของตนเองจึงเป็นไปได้ยาก ต้องอาศัยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากชาวมลายูเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ เป็นเหตุให้วัฒนธรรมพุทธศาสนาต้องถูกปรับเปลี่ยน เกิดพลวัตในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะรูปแบบของวัดไทยที่มีรูปแบบถึง 3 ลักษณะ คือ วัดที่มีรูปแบบเดิมเพราะไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น วัดที่ปรับเปลี่ยนแบบผสมผสาน เนื่องจากมีชาวมลายูเชื้อสายจีนและเชื้อสายอินเดียนให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งวัดที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบต่างไปจากเดิม (ลักษณะคล้ายมหายาน) เนื่องจากมีคนจีนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ

คำสำคัญ : การธำรง, พลวัต, วัฒนธรรมพุทธศาสนา, ชาวมลายูเชื้อสายไทย

Abstract

This research aimed to study the maintenance and dynamics of Buddhist culture among Malaysians of Thai descent in the State of Kelantan in Malaysia. The study applied the qualitative research through observations, Focus Group and in-depth interviews with 30 key informants among Malaysians of Thai descent in the State of Kelantan in Malaysia. The data were analyzed for conclusions and the results presented using a descriptive analysis technique.

The results show that Buddhist monks of all ranks in Kelantan, Malaysia play a role in the maintenance of Buddhism whether in terms of management of Buddhist temples, the emphasis on studying the Tripitaka including Vinaya, Sutra and Abhidhamma, on Buddhist monkhood, teaching Thai language, Buddhism and Thai culture, as well as the promotion of the temples to be the heart and soul of the followers. However, the propagation of Buddhism also faces an obstacle due to the fact that majority of current monks are ordained in the short term, resulting in lack of monks residing in the temples to take care of the community in some years. In addition, the community has limitations in propagation of the religion, Thai language and culture through the media due to the lack of specialist in the field, only with quite a few related activities. Most Malaysians of Thai descent were relatively poor, thus, to conserve or preserve the Buddhist culture with its own group is unlikely. They require the support of the Malaysian Chinese mostly, leading to a modification of Buddhist culture with the dynamics of 3 new patterns of Buddhist temples existing in the community, i.e. temples of original model-those having no assistance from other ethnic groups, temples with integrative modification due to assistance provided by Chinese and Indian Malaysians and those with total modification from the original forms (similar to Mahayana architecture) due to influence of Chinese who have a role in management of the temple.

Keyword : Maintenance, Dynamics, Buddhist Culture, Malaysians of Thai Descent

บทนำ

สังคมในทุกยุคสมัยล้วนมีการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงไปทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับสิ่งนั้นจะมีลักษณะของการดำรงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร บางครั้งเกิดจากกระแสการเปลี่ยนแปลงภายนอกมาเป็นตัวกำหนด หรืออาจจะคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิม การคิดวิเคราะห์หาลักษณะที่เป็นจุดคงที่หรือจุดเปลี่ยนของสิ่งเหล่านี้ เพื่อที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงรอบด้านได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานดังกล่าวนี้เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม ในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในบริบทโลกาภิวัตน์ มิติเวลาที่เร่งเร็วขึ้น และมิติพื้นที่ที่ดูหดแคบลง (ดำรง ชลสุข. 2554. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก www.prd.go.th/clean/doc03.doc.) การรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่โดยไม่เปลี่ยนแปลงนั้นนับเป็นเรื่องยาก ถ้าตราบใดที่กระแสอิทธิพลทางสังคมยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะนับวันปัญหาจะร้อนระอุรุนแรงยิ่งขึ้น หากวัฒนธรรมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ย่อมไม่มีหนทางที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้ ดังนั้นหากต้องการให้วัฒนธรรมเจริญก้าวหน้าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเสริมสร้าง การที่จะให้เปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วก็ต้องขึ้นอยู่กับกาลเวลาและความต้องการของสมาชิกของสังคมนั้น ๆ เป็นผู้กำหนด (มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ. 2550 : 45)

ลักษณะของการธำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตัน ได้แสดงออกถึงความเป็นไทยคือ ความเป็นพุทธเถรวาท ซึ่งมีพิธีกรรมและสถาปัตยกรรมทางศาสนาเหมือนกับชาวพุทธในประเทศไทย โดยมีชาวจีนให้ความอุปถัมภ์วัดทางการเงิน และช่วยเหลืองานต่าง ๆ ช่วงเทศกาล แต่ชาวไทยพุทธมีบทบาทในการดูแลศาสนามากกว่า เช่น การบวชของชาวไทยจะยาวนานกว่าชาวจีน วัดกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยไม่อาจแยกออกจากกันได้ ดังคำพังเพยที่ว่า “มีวัดอยู่ที่ไหน มีคนไทยอยู่ที่นั่น” วัดจึงเป็นดินแดนแห่งเดียวที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของไทยไว้ได้อย่างมั่นคง (จิราวัฒน์ ทองรินทร์. 2553. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2553, จาก <http://www.blogkru.com>.)

วัดไทยในรัฐกลันตันเป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางศาสนา สังคม วัฒนธรรม และการศึกษาของคนในชุมชน ดังนั้นวัดจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อชาวมลายูเชื้อสายไทย

ในรัฐกลันตันเป็นอย่างมากในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมพุทธศาสนาและความเป็นไทย (วีระ สุวรรณ และแฮลยา ปรามวล. 2553 : 3) ลักษณะของการดำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน มีดังนี้

1. ด้านการทํานุบำรุงรักษาวัฒนธรรมพุทธศาสนา

สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร (2540 : 66) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการทํานุบำรุงรักษาโบราณสถานนั้น เป็นการทํามุมนเวียนหรือประจำ ตลอดจนการซ่อมเล็ก ๆ น้อย ๆ การใช้เคมีเพื่อป้องกันความชื้นจากน้ำ และการกำจัดแมลงหรือวัชพืช เพื่อมิให้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมนั้นเสื่อมสภาพลงไปได้

วิธีการทํานุบำรุงรักษาวัฒนธรรมมีขอบเขตรวมไปถึง การติดตามดูว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปเพื่อจะได้ป้องกันแก้ไขเสียก่อน หรือสิ่งใดเสียหายรูปร่างหรือขาดหายไป จึงต้องทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมภายในขอบเขตของวัสดุที่คงเหลืออยู่ โดยนำมาประกอบให้โบราณสถานกลับไปสู่รูปแบบสถาปัตยกรรมเดิม

พระดํารง จิตจิตโต (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดประชุมชลนาวาสีลาลอย (วัดบางตะหวาศีลาลอย) บ้านบางตะหวา ตำบลเปิงกาลัยภูโบร์ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2555. กล่าวถึงการทํานุบำรุงรักษาวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ไว้ว่า

การทํานุบำรุงรักษาวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องของการสนับสนุน ฟื้นฟู ดูแล บำรุงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ การละเล่น ดนตรี การพักผ่อนหย่อนใจ ชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการที่มีอยู่แล้วในชุมชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าดีงามให้คงสภาพในส่วนที่ดีงามของสิ่งนั้น เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน แม้จะประสบปัญหาด้านเผ่าพันธุ์และการดำรงชีพ เพราะมีฐานะค่อนข้างยากจน แต่ผู้คนเหล่านี้ก็พยายามที่จะดำรงวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาเอาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น แม้ว่าสภาพในปัจจุบันโบราณสถานขาดการสนับสนุน เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง ตลอดจนวัฒนธรรมที่ดีที่เคยมีมาในอดีตได้ล้มสลายและสูญหายไปตามกาลเวลา แต่คนไทยเหล่านี้ก็ยังคงยึดมั่นที่จะทํานุบำรุงรักษาวัฒนธรรมด้วยการติดตามดูแลถึงความเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะได้ป้องกัน

แก้ไข หรือถ้าสิ่งใดเสียหายรูปร่างหรือขาดหายไปก็จะฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิมภายในขอบเขตของวัสดุที่คงเหลืออยู่ หรือคงตามรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิม ทั้งนี้เพื่อสนับสนุน ฟื้นฟู ดูแล บำรุงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ การละเล่น ดนตรี ฯลฯ ให้คงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเป็นสิ่งดีงามตามวัฒนธรรมพุทธศาสนา

2. ด้านการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมพุทธศาสนา

วัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน จะได้รับการถ่ายทอดสืบสานและดำเนินการให้ก้าวหน้าหรือไม่นั้น จะต้องมีการสืบทอดโดยคนปัจจุบันเพื่อให้วัฒนธรรมมีชีวิตไปสู่อนาคต และจะต้องทำอย่างเป็นระบบจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน วิธีการสืบทอดทางวัฒนธรรม แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ กระบวนการจัดทำเอกสาร การจัดกิจกรรม และวัฒนธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการสืบทอดวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ เป็นวิธีการที่จะให้วัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันดำรงคงอยู่สืบต่อไป

การถ่ายทอดวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน มีการส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนา เช่น วัดหรือพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้หลายแขนง ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการปลูกฝังส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยการเทศน์ การอบรม การเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นต้น

พระจันทร์ ปักกะโร (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดชลประชุมธาตุขุนาราม บ้านโน ตำบลบารัง อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2555. กล่าวถึงการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน สรุปได้ว่า กิจกรรมทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของผู้คน นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน เพราะในชีวิตของเรานั้นปัจจัยที่ทำให้เราตระหนักถึงความเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยหรือไม่นั้น น่าจะขึ้นอยู่กับการดำรงชีวิต การถ่ายทอดสื่อสารด้วยภาษา ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

นอกจากนี้ ด้านการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันที่ไม่อาจจะมองข้ามไป คือ การจัดงานสงกรานต์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นงานประจำทุกปี โดยมีกุงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู และมีบุคคลสำคัญของรัฐบาลมาเลเซีย

ระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวมาเลเซีย มาร่วมในพิธีเปิดงาน งานดังกล่าว จัดโดยชมรมสังคัมสยามแห่งรัฐกลันตัน ร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวมาเลเซีย ที่วัด สุนทราราม อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน มีประชาชนทั้งชาวไทยและชาวมาเลเซียเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมและประเพณีของไทยเอาไว้ และมีความรักสามัคคีกัน เพื่อจะได้ร่วมกันเป็นปึกแผ่นและสามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์ของไทยเอาไว้สืบต่อไป

กิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง คือ การจัดงานลอยกระทง ถือได้ว่าเป็นการ ถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันที่จัดได้ยิ่งใหญ่ มาก โดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการท่องเที่ยว มาเลเซีย สำนักงานรัฐกลันตัน สหสมาคมสังคัมสยามแห่งรัฐ กลันตัน และสถานกงสุล ใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู โดยจัดที่วัดพิบูลทองวราราม อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน โดย จัดกิจกรรมภาคพิธีการและการทำบุญที่วัด แล้วจึงแห่ขบวนกันไปที่ทำนน้ำเพื่อลอย กระทง บางชุมชนไม่ได้จัดในคืนวันเพ็ญเดือนสิบสอง แต่จะเลือกเอาเฉพาะวันศุกร์ หรือวันเสาร์ที่ใกล้เคียงแทน เนื่องจากถ้าจัดกิจกรรมพร้อมกันคนเข้าร่วมจะน้อย ภายใต้งานจัดให้มีการแสดงบนเวที และการประกวดนางนพมาศด้วย แต่เรียกว่า “นางสาวนพมาศ” ต่างไปจากของไทยเรียกว่า “นางนพมาศ” ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของ งานลอยกระทง แต่จะแปลกตรงที่จะจัดพิธีทอดกฐินควบคู่ไปกับการลอยกระทง เป็นวันเดียวกัน โดยทอดกฐินในตอนกลางวัน และลอยกระทงในตอนกลางคืน

กิจกรรมด้านการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมพุทธศาสนาที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง คือ การบวชเรียน ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นจารีตประเพณีที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นเงื่อนไข ของสังคัมที่จะต้องปฏิบัติ โดยถือว่าลูกชายบ้านใดไม่ได้บวช ก็จะไม่สามารถไปสูขอลูกสาวในหมู่บ้านมาแต่งงานได้ ซึ่งเดี๋ยวนี้นายาวชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันก็ยังนิยมบวชเรียนกันอยู่ ส่วนมากจะบวชกันที่วัดไทยในกลันตัน แต่ถ้ามีฐานะ ดีก็จะไปบวชที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเช่าเหมารถบัสไปครั้งละหลาย ๆ คัน บวชเสร็จแล้วก็กลับมาจำพรรษาที่วัดในรัฐกลันตัน กล่าว ในภาพรวมวิธีการสืบทอดทางวัฒนธรรม อาจแบ่งได้ 3 ประเภท คือ กระบวนการจัด ทำเอกสาร การจัดกิจกรรม และวัฒนธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งกิจกรรมทาง วัฒนธรรมในชีวิตประจำวันทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน นับว่าเป็นหัวใจสำคัญ ของการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมพุทธศาสนา น่าจะขึ้นอยู่กับดำรงชีวิต การ

ถ่ายทอดสื่อสารด้วยภาษา ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ด้าน การถ่ายทอดวัฒนธรรมพุทธศาสนา ได้มีการส่งเสริมให้วัดหรือพระสงฆ์เป็นศูนย์รวม ของแหล่งความรู้ ซึ่งมีส่วนในการช่วยปลูกฝังส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมในรูปแบบ ต่าง ๆ ด้วยการศึกษา การอบรมการเรียนการสอนในโรงเรียน และการถ่ายทอดสืบสาน วัฒนธรรมที่เป็นประเพณีในรอบปี เช่น การจัดงานสงกรานต์ การจัดงานลอยกระทง การบวชเรียน และการทำบุญวันสารทเดือน 10 เป็นต้น

3. ด้านการปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมพุทธศาสนา

การปรับปรุงและเผยแพร่งานวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐกลันตัน คือ การทำให้เรื่องราวทางวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในการ เผยแพร่นั้นจะต้องให้เขารู้สาระสำคัญ รู้รากเหง้าความเป็นมาของวัฒนธรรมในท้อง ถิ่นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เข้าใจเหตุผลอันเป็นที่มาหรือเหตุที่ทำให้เกิดวัฒนธรรม และเข้าใจพิธีกรรมตามขั้นตอนที่ถูกต้อง

สำหรับช่องทางและวิธีการเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ทำได้โดยการเผยแพร่โดยตรง การเผยแพร่โดยอ้อม และการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน โดยที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ได้กระทำหลาย ๆ วิธี เพื่อที่จะให้พุทธ ศาสนาอยู่ในความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนสืบไป

พิมพ์ ศรีสวัสดิ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สัมภาษณ์ ชุนเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์). ที่วัดสุคนธาภิรม บ้านบังหยัง ตำบลยี่ อำเภอดูมบิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555. กล่าวถึงช่องทางและวิธีการเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธ ศาสนา ไว้ว่า

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเผยแพร่อาจจะกระทำได้หลายแบบ โดยแยกเป็นสื่อประเภท ต่าง ๆ เช่น ภาพโปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว ภาพสไลด์ ภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือ และบทกลอน ซึ่งจะปรากฏให้เห็นอยู่ทั่ว ๆ ไป อุปกรณ์ ที่ใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่ที่พบเห็นกันเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือต่าง ๆ แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ ใบปลิวโฆษณากิจกรรมของวัด และสารคดีเรื่องราวเกี่ยวกับวัด เป็นต้น

การปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรม ที่เป็นปัญหาอย่างมากในเวลานี้ ก็คือ การขาดผู้เชี่ยวชาญในการเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เนื่องจากชาวมาเลเซีย เชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ไม่ค่อยมีกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยบ่อยนัก ดังนั้น โอกาสที่เยาวชนในรัฐกลันตันจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจึงมีค่อนข้างน้อย

และที่สำคัญไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมเฉพาะทาง การเรียนการสอนจึงทำได้ โดยยกการฝึกฝนท่ารำจากวีดิทัศน์ที่ซื้อมาจากประเทศไทย และการฝึกฝนก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จะมีการฝึกฝนกันตามโอกาสที่จะแสดงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพุทธศาสนา ซึ่งเป็นทางหนึ่งในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทั้งที่เป็น รูปธรรมและนามธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลังต่อไป

การทำให้เรื่องราวทางวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในเรื่องสาระสำคัญ การรับรู้รากเหง้าความเป็นมา การเข้าใจเหตุผลถึงที่มาหรือเหตุที่ทำให้เกิดวัฒนธรรม และการเข้าใจพิธีกรรมตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ช่องทางและวิธีการเผยแพร่ผลงานทางวัฒนธรรม ทำได้โดยการเผยแพร่โดยตรง การเผยแพร่โดยอ้อม และการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน อุปกรณ์ที่ใช้อาจกระทำได้หลายรูปแบบดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่กำลังประสบในเวลานี้ คือ การขาดผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมไทย และไม่ค่อยมีกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมพุทธศาสนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พระครูพิพัฒนอรรถกิจ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดประชุมธาตุนาราม บ้านยุงเกา ตำบลไย อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554. กล่าวไว้สรุปได้ว่า ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย รัฐกลันตัน ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 15 โรงเรียน

พระครูอุดมธรรมปฏิภาณ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดอูดตมาราม บ้านบางชะเอ ตำบลรีเปก อำเภอปาเสร์มัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2553. ได้กล่าวถึงลักษณะการดำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนา ของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไว้ว่า

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู ได้อัญเชิญกุสินพระราชทานมาทอดถวาย ที่วัดพิภลทงวราราม บ้านบ่อเสม็ด ตำบลตีอือเบา อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 11-13 พฤศจิกายน 2551 โดยมีฯ พณฯ เดช บุญนาค เป็นผู้แทนพระองค์ ในโอกาสดังกล่าว Tuan Dato Haji Nik Abdul Aziz bin Nik Mat มุขมนตรีแห่งรัฐกลันตัน ผู้แทนองค์สุลต่านแห่งรัฐกลันตัน เอกอัครราชทูตไทยประจำ

มาเลเซีย กงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู ปลายัจังหวัดนราธิวาส และประชาชนจำนวนมาก ทั้งจากฝั่งไทยและมาเลเซีย ได้เข้าร่วมพิธีแห่ผ้า พระกฐินเข้าวัดพิกุลทองวราราม ด้วยการนำกฐินพระราชทานมาทอดถวายที่วัดพิกุลทองวราราม รัฐกลันตันในครั้งนี ถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของรัฐกลันตัน

นอกจากนี้ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู ยังได้เป็นประธานในพิธีเปิดงาน สัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 19 ธันวาคม 2555 ที่วัดพิกุลทองวราราม บ้าน บ่อเสม็ด ตำบลตีอือเบาะ อำเภอดุแปด รัฐกลันตัน โดยมีชาวไทยและชาวมลายูเซีย เชื้อสายไทยเดินทางมาร่วมงาน จำนวนกว่า 200 คน โดยกงสุลใหญ่ได้เปิดกรวยถวาย สักการะหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ กล่าวคำถวายพระพร และนำผู้ร่วมงานกล่าวถวาย พระพร ร้องเพลงสดุดีมหาราชา และเพลงสรรเสริญพระบารมี ในงานมีพิธีถวาย สังฆทานและอุทิศส่วนกุศล ตักบาตรและถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ จำนวน 30 รูป โดยกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู และวัดพิกุลทอง วราราม ได้ริเริ่มจัดงานนี้ขึ้นมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเชิญชวนชาวไทยและชาวมลายูเซียเชื้อสายไทยให้ตระหนัก ถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย และให้มีการปฏิบัติธรรม และกระทำ ความดีเพื่อน้อมนำถวายเป็นเครื่องราชสักการะแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่ง วิ อินทร์ทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์), สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดอุตุตมาราม บ้านบางชะ ตำบลรีเปก อำเภอบาเสร์มัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย, เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555)

คณะกรรมการวิชาการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหา และการฟื้นฟูการพัฒนา ตามวิถีวิวัฒน์ธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ วุฒิสภา ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ ได้มอบเงินสมทบทุนชาวมลายูเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน สร้างอาคารเรียนสอน ภาษาไทย จำนวน 5 แสนบาท ให้แก่เจ้าอาวาสวัดพิกุลทองวราราม อำเภอดุแปด รัฐ กลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2556 เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และ อนุรักษ์ภาษาไทยให้คงอยู่ตลอดไป สำหรับอาคารเรียนสอนภาษาไทย ก่อสร้างเป็น อาคารก่ออิฐถือปูน 3 ชั้น จำนวน 15 ห้องเรียน มีการบริหารงานการสอนในรูปแบบ ของคณะกรรมการ มีครูอาสาสมัครช่วยสอน จำนวน 10 คน มีเด็กนักเรียน จำนวน 150 คน สอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มี 2 ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 2 มี 2 ระดับ

และประถมศึกษาปีที่ 3 มี 2 ระดับ รวม 6 ปี สำหรับการสอนภาษาไทยในชุมชนคนไทยในอำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน มีมาเกือบ 50 ปีแล้ว (ชวน คำพรรณ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์). ที่วัดสุคนธาภิรม บ้านบังหยัง ตำบลโย อำเภอตุมปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2557)

นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สมาคมสังคมาสยามรัฐกลันตัน คณะสงฆ์รัฐกลันตัน และมูลนิธิพระวิเชียรโมลี (แฉล้ม เขมปัญโญ) วัดชัยมงคล พระอารามหลวง จังหวัดสงขลา เป็นหน่วยงานที่คอยให้การส่งเสริม เพื่อรักษาไว้ซึ่งความจริงยั่งยืนแห่งพุทธศาสนาสืบไป

ลักษณะของพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

วัดไทยในรัฐกลันตันมีจำนวน 20 วัด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอตุ้มปัด 12 วัด อำเภอปาเสิร์มต 3 วัด อำเภอบาเจาะ 2 วัด อำเภอโกตาบารู 1 วัด อำเภอตาเนาะห์เมเราะห์ 1 วัด และอำเภอปาเสิร์ปูเต๊ะ 1 วัด บางวัดสร้างมานานหลายร้อยปี บางวัดสร้างขึ้นใหม่ด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น จากความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน เกิดจากความแตกแยกของคนในหมู่บ้าน และการย้ายชุมชน เป็นต้น (วีระ สุวรรณ และ แสลาย ปรามวล. 2553 : 2) ลักษณะของพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน มีดังนี้

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

การที่จะมองว่ากลุ่มคนหรือชนชาติใดชนชาติหนึ่งเหมือนกันทั้งหมด จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในสังคมหรือวัฒนธรรมย่อยมีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งความคิดเช่นนี้ถือว่าเป็นสาเหตุในการทำให้เกิดความเข้าใจผิด และอาจทำให้เกิดอคติต่อผู้อื่นได้ ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังในการติดต่อกับคนต่างวัฒนธรรม และจะต้องพยายามแยกแยะการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่มให้ออก โดยคิดอยู่เสมอว่าบุคคลแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป กล่าวคือคนย่อมมีความแตกต่างกันได้เสมอ (พระครูปทุมธรรมันท์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์). ที่วัดปทุมวิหาร บ้านมาลัย ตำบลปือรุปี๊ะ อำเภอบาเจาะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555)

การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเพื่อการอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับภาวะ ภาวะ เทศะ

และกลุ่มชนนั้น ๆ ต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มเป็นสำคัญ เพราะการเปลี่ยนแปลงใด ๆ นั้นจะต้องอาศัยความต้องการของกลุ่มทางสังคมเป็นสำคัญ ทศนคติจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ทศนคติที่ถือว่าชนชาติของตนเองมีความสำคัญเหนือกว่าชนชาติอื่น นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมที่แตกต่าง(พระวิสิษฐ์ โกวิท (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ชุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดอารีย์ศรี บ้านอาร์เรล ตำบล เปาสิมอ อำเภอโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555)

พระอดุลย์ศักดิ์ อดุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ชุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดจำปาแก้ว บ้านท่าซ้อง ตำบลบูกิตปาเนา อำเภอตาเนาะห์แมเราะห์ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 กล่าวถึงด้านการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ไว้ว่า

ปัจจุบันรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้มีการศึกษาอย่างครอบคลุมทั่วถึง และมีเสรีมากขึ้น ไม่จำกัดโควตาเหมือนในอดีต จึงทำให้มีการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากขึ้น เช่น การศึกษาเล่าเรียน รัฐบาลกำหนดให้เรียนร่วมกันทุกเชื้อชาติในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับปริญญา การสนับสนุนของรัฐบาลส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้

การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่มองเห็นได้เด่นชัด คือ การสอนลูกให้รักความเป็นไทย และได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทย ภาษาไทย ธรรมศึกษา และการปฏิบัติตนเป็นคนดีตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งครอบครัวของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ส่วนใหญ่อยากให้อุปการะได้ทำงานรับราชการ เพราะการเป็นข้าราชการทำให้มีความภาคภูมิใจ เป็นเกียรติและเชิดหน้าชูตา เนื่องจากมีความมั่นคงกว่างานบริษัท ถ้ามีลูกชายก็จะให้บวชก่อนแต่งงาน สำหรับการแต่งงานทุกครอบครัวจะสอนให้ลูกแต่งงานกับคนไทย ไม่นิยมให้แต่งงานกับคนจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การเปลี่ยนจากผู้ซื้อมาเป็นผู้ขาย การเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นเครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมที่เข้าไปอาศัยอยู่ เป็นการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งถึงค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เรียนรู้และตระหนักถึงวัฒนธรรมเหล่านั้นอย่างถ่องแท้

2. ด้านการเปลี่ยนแปลงของตัวตนหรืออัตลักษณ์

วัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันที่เห็นชัดเจน คือ วัฒนธรรม

ที่ให้ความสำคัญกับความนิ่ง ความสงบ และความปรองดอง โดยจะหลีกเลี่ยงการทะเลาะเบาะแว้ง และความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันจะนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันและจะเกิดความขัดแย้งได้ นับว่าเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ที่ชัดเจนอย่างยิ่ง จนยากที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันได้โดยง่าย

กลุ่มประเทศที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีค่านิยมทางวัฒนธรรมแบบเดียวกัน ประชาชนที่อยู่ในประเทศเหล่านั้นก็จะมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือน ๆ กัน ดังนั้นชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันก็เช่นกัน เมื่อมาอยู่รวมกลุ่มเป็นพวกเดียวกัน ก็ย่อมจะมีความเป็นอยู่ที่เหมือนกัน จนกลายเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์เดียวกัน

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2552 : 1) กล่าวถึงวัดไทยในรัฐกลันตันสรุปได้ว่า ปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากวัดจะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ดังนั้นอัตลักษณ์วัฒนธรรมพุทธศาสนาจากวัดไทยในรัฐกลันตันจึงมี 3 ประเภท ดังนี้

1. วัดที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในการสร้างและทำนุบำรุง และค่อนข้างเคร่งครัดในการปฏิบัติธรรม ขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยได้เด่นชัด เช่น วัดพิกุลทองวราราม วัดใหม่สุวรรณคีรี และวัดปทุมวนาราม

2. วัดที่ปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์มาเป็นแบบผสมผสาน มีวัฒนธรรมหลากหลายเข้ามาเจือปน เช่น วัดอูตตมาราม ที่มีความเป็นไทยอยู่แต่มีเจดีย์ศิลปะแบบจีนและฮินดูเข้าไปผสมผสาน และวัดแจ้งพุทธาวาส ที่ปรากฏรูปปั้นของเหล่าเทพเจ้าต่าง ๆ ตามคติความเชื่อของคนจีน

3. วัดที่มีการเปิดรับและยอมรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามา และมีการยึดมั่นในหลักธรรมน้อยลงจนกลายเป็นพุทธพาณิชย์ เหลือศิลปะแบบไทยไว้แค่บางส่วน หรือในบางวัดมีชาวจีน หรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้เข้าไปครอบงำจนเหลือเค้าโครงของความเป็นไทยน้อยลง

ปัจจุบันวัดไทยในรัฐกลันตันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากวัดจะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์มาเป็นแบบผสมผสาน และเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามา

3. ด้านการปฏิสัมพันธ์

การปรับตัวที่นอกเหนือจากการปรับตัวทางชีวภาพเพื่อความอยู่รอดของของเผ่าพันธุ์มนุษย์หรือสัตว์แล้ว ยังมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือนุคคลอื่น ในอดีตมีการตั้งคำถามว่าการปรับตัวแบบนี้เป็น

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางธรรมชาติโดยสิ้นเชิง หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดได้ ควบคุมและบังคับทิศทางได้ ปัจจุบันคงต้องยอมรับว่าการปรับตัวในลักษณะนี้เป็นสิ่งที่จำเป็น แต่มนุษย์สามารถควบคุมได้

โดยปกติแล้วชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันมีการปฏิสัมพันธ์เข้ากับสังคมข้างเคียง หรือการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ภายในสังคมของตนเอง ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อการคงอยู่ของสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทางที่ดี ดังนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญหรืออิทธิพลของวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ไม่ยาก และกลายเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกคนที่ต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยความเข้าใจอันดีและมีความสุข และจากการปฏิสัมพันธ์นี้เองที่ส่งผลให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันมีการรวมกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์ขึ้น กล่าวคือ ในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมีความหลากหลายทั้งอายุและการศึกษา และทำให้งิจกรรมของกลุ่มมีความหลากหลายและสอดคล้องกับทุกกลุ่มสมาชิกในชุมชน การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อสืบสานประเพณีและวัฒนธรรม มีหลายลักษณะ เช่น กลุ่มกลองยาวรำไทย และกิจกรรมตามประเพณีในรอบปีและรอบชีวิต เป็นต้น

4. ด้านการเปลี่ยนแปลงค่านิยม

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันจะมีค่านิยมในสังคมไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะส่วนใหญ่ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะมีส่วนแตกต่างกันบ้างในแง่ของพฤติกรรมของบุคคล เช่น คนในสังคมแบบอุตสาหกรรมจะมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงมากกว่าสังคมแบบดั้งเดิมที่ยึดถือประเพณีอย่างเคร่งครัด เนื่องจากสังคมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันยังคงเป็นสังคมแบบดั้งเดิมอยู่มาก การเปลี่ยนแปลงค่านิยมจึงมีน้อย

ค่านิยมเป็นตัวกำหนดว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ค่านิยมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน จะเน้นความเป็นประชาธิปไตย การปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและครอบครัว การช่วยเหลือดูแลผู้อื่น ความโอบอ้อมอารี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามโอกาสต่าง ๆ

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท และยังคงยึดมั่นในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงไปประกอบศาสนกิจที่วัดด้วยความเลื่อมใสศรัทธา แต่มีข้อสังเกตว่าในเมืองนั้น

จะมีคนไปทำบุญตักบาตรกันน้อยลง นอกจากในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนาผู้คนจึงจะไปทำบุญตักบาตรทั้งในวัดและนอกวัดมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ยังคงเคารพนับถือพุทธศาสนาและรักษาวัดมนตรมไทยทั้งในรูปของการใช้ภาษา และการปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด

ด้านการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันจะมีค่านิยมในสังคมไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะค่านิยมส่วนใหญ่มักเกิดจากความเชื่อทางพุทธศาสนา แต่จะมีความเปลี่ยนแปลงบ้างในแง่ของพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะคนที่อยู่ในสังคมสังคมแบบอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ชีวิตแบบรีบเร่ง โอกาสที่จะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับค่านิยมทางพุทธศาสนาจึงมีน้อยกว่าคนในสังคมแบบดั้งเดิมที่ยึดถือประเพณีอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากสังคมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันยังคงเป็นสังคมแบบดั้งเดิมอยู่มาก ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงค่านิยมจึงมีน้อย ค่านิยมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันจะเน้นความเป็นประชาธิปไตย การปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและครอบครัว การช่วยเหลือผู้อื่น ความโอบอ้อมอารี และความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาทั้งในรูปของคำพูดและการปฏิบัติ

สรุป

ลักษณะของการธำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย นอกจากจะมีการทำนุบำรุงรักษาวัดมนตรมด้วยการติดตามดูแลถึงความเปลี่ยนแปลง และพยายามที่จะรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ แล้วมีการถ่ายทอดสืบสานวัฒนธรรมอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน มีการปรับปรุงและเผยแพร่ งานทางวัฒนธรรมพุทธศาสนาหลายวิธี เพื่อให้พุทธศาสนายืนในความศรัทธาสืบไป โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนลักษณะของพลวัตวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงของตัวตนหรืออัตลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงค่านิยม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (2540). **ระบบการบริหาร-การจัดการวัฒนธรรม ฉบับแก้ไขปรับปรุง 2540** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ประชาชน.
- คำรงค์ ชลสุข. (2554). **การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม**. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก www.prd.go.th/clean/doc03.doc.
- ธิดารัตน์ ทองรินทร์. (2553). **การเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทยมาเลเซีย**. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2553, จาก <http://www.blogkru.com>.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2552). **บรรยายสาธารณะ : อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมพุทธศาสนาจากวัดไทยในตุ่มปัด**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2556, จาก <http://www.lek-prapai.org/watch.php?id=769>
- มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ. (2550). **ชีวิตและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : เอมพันธ์.
- วีระ สุวรรณ และแสลาย ปรามวล. (2553). **บันทึกมรดกวัดไทยในรัฐกลันตัน**. สงขลา : โรงพิมพ์เทียมการพิมพ์.

บุคลากรกรม

- ชวน คำพรธ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดสุคนธาราม บ้านบึงหยัง ตำบลไย อำเภอดุมปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2557.
- พระครูปทุมธรรมนันท์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดปทุมวิหาร บ้านมาลัยตำบลปืออูเีะ อำเภอบาเจาะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555.
- พระครูพิพัฒน์อรรถกิจ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดประชุมธาตุนาราม บ้านยูงเกา ตำบลไย อำเภอดุมปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554.
- พระครูอุดมธรรมปฏิภาณ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดอูตตมาราม บ้านบางชะเต ตำบลรีเปก อำเภอปาเสร์มัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2553.

- พระจันทร์ ปกังกะโร (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดชลประชุม
ธาตุนาราม บ้านโน ตำบลบารางัน อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย.
เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2555.
- พระดำรง วิถีจิตโต (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดประชุมชลนา
วาศิลาलय (วัดบางตะหวาศิลาलय) บ้านบางตะหวา ตำบลเป็งกาลันกูโบร์
อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2555.
- พระวิสิทธิ์ โกวิท (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดอารยศิริ
บ้านอาร์เรล ตำบลเปาลิมอ อำเภอโกตาบารู รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย.
เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2555.
- พระอดุลย์ศักดิ์ อดุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดจำปาแก้ว
บ้านท่าซ้อง ตำบลบุกิตปาเนา อำเภอตานะห์แมเราะห์ รัฐกลันตัน ประเทศ
มาเลเซีย. เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2556.
- พิมพ์ ศรีสวัสดิ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดสุคนธาาราม
บ้านบังหยัง ตำบลไย อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่
13 เมษายน พ.ศ. 2555.
- วี อินทร์ทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์). สมพร ขุนเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดอุตตมาราม บ้าน
บางชะะ ตำบลรีเปก อำเภอปาเอร์มัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่
13 เมษายน พ.ศ. 2555.